

Професионална гимназия по туризъм „Алеко Константинов“, гр. Банкя

ул. Александър Стамболийски 13, Тел.: Директор: +359 2 9977098, Зам. директор: +359 2 9977223,
Счетоводство: +359 2 9972490, Email: info-2201400@edu.mon.bg, pgt.Bankja@abv.bg, <http://www.pgt.bankya.com>

УТВЪРЖДАВАМ:

.....
ИНЖ. Д. КОЛЕВА - ВАСЕВА
ДИРЕКТОР НА ПГТ ГР.БАНКЯ

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Настоящата програма е разработена на основание чл.15, ал.4 от Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, приета е на заседание на педагогическия съвет с протокол №15/14.09.2023 г. и е утвърдена със заповед №1248/14.09.2023 г. на директора на ПГ по туризъм „Алеко Константинов“, град Банкя

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящата програма определя политиката на Професионална гимназия по туризъм „Алеко Константинов“ – гр. Банкя при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.
- 2 В Професионална гимназия по туризъм „Алеко Константинов“ – гр. Банкя обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се реализира в процеса на придобиване на всички видове училищна подготовка.
3. В настоящата програма се определят начините и формите за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в гимназията.
4. Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията за развитие на Професионална гимназия по туризъм „Алеко Константинов“ – гр. Банкя.
5. Настоящата програма се прилага и по отношение реализацията на дейностите, свързани с работата по Национална програма „Без свободен час“, Модул „Без свободен час в училище“.

II. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. В програмата гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се разглеждат като **взаимосвързан интердисциплинарен комплекс**, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. **Гражданското образование** е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. **Здравното образование** е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4. **Екологичното образование** е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5. **Интеркултурното образование** е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- а) разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си за обществото начин;
- б) познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализирания се свят;
- в) зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценностната на различieto, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- г) осъзнава и цени своята културна идентичност;
- д) взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- е) изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- ж) взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- з) носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- и) подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- й) познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- к) познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
- л) умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства;

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и само развиваща се общност, която:

- а) възпитава в демократичните ценности;
- б) насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;

- в) утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
- г) изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
- д) създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

IV. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТУРИЗЪМ „АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ“ – ГР. БАНКЯ

1. В Професионална гимназия по туризъм „Алеко Константинов“ – гр. Банкя гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.

2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват:

- 2.1. в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
- 2.2. в заниманията по интереси;
- 2.3. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
- 2.4. часове може да се използват и за дейности с ученическите съвети на всички нива или други форми на ученическо представителство, младежко лидерство и клубни занимания, при които се практикуват граждански и социални умения.

V. ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЧАСА НА КЛАСА И В ЗАНИМАНИЯТА ПО ИНТЕРЕСИ

1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентностите, посочени в рамковите изисквания в Наредба №13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани със:

- 1.1. патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;
- 1.2. толерантността и интеркултурния диалог;
- 1.3. финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;
- 1.4. военно обучение и защита на родината;
- 1.5. безопасността и движението по пътищата;
- 1.6. защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
- 1.7. превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- 1.8. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита;
- 1.9. кариерно ориентиране
- 1.10. превенция и противодействие на корупцията;
- 1.11. Електронно управление и медийна грамотност;

2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в **Часа на класа** се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

3. За организацията и съдържанието на Часа на класа класният ръководител разработва годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план Методичното обединение на класните ръководители задължително проучва мнението и интересите на учениците от паралелката/класа.

4. Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

5. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси се осъществяват от учителите чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.

6. Неизменна част от училищната политика за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование са:

6.1. определянето на училищни ритуали, свързани със:

6.1.1. откриването и закриването на учебната година;

6.1.2. официалното раздаване на дипломи за завършено средно образование, свидетелството за професионална квалификация, удостоверение за завършен първи гимназиален етап и др.

6.1.3. награждаване на отличели се ученици и учители;

6.1.4. честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

6.2. възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

6.2.1. изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти;

6.2.2. поставяне на националния флаг на фасадата на училището.

7. Интегрална част от институционалните политики, насочени към гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, с подкрепата за мултикултурната среда.

VI. УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

1. В политиката на училището с залегнала **подкрепата на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики**, като:

1.1. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;

1.2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;

1.3. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;

- 1.4. организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
- 1.5. развиване на младежкото лидерство;
- 1.6. участие в клубове и неформални групи по интереси;
- 1.7. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- 1.8. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

2. Формите на ученическо самоуправление и представителство се определят според:

- 2.1. Нивата на участие — ученически съвет на паралелката, на класа, на училището
- 2.2. Начина на избор
- 2.3. Числеността
- 2.4. Честотата на заседанията
- 2.5. Функциите
- 2.6. Лицата, които оказват подкрепа
- 2.7. Правото за участие, изборът на председател, мандатността, числеността, основните функции са регламентирани в Приложение №6 към чл. 17, ап. 2 от Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

VII. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ

1. За организацията и съдържанието на Часа на класа Методичното обединение на класните ръководители ежегодно разработва план, съобразен с разпределението на тематичните области от интердисциплинарния комплекс, в който се определя броят на часовете по теми и дейности според интересите и възрастта на учениците и с тяхно участие.
2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в заниманията по интереси чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.
3. Класните ръководители избират конкретното съдържание на дейностите съобразно рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите на интердисциплинарния комплекс, като при определяне конкретните подходи и начини на организация на вътрешните процеси и дейности за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование задължително отчитат етапа и степента, в която се обучават учениците.
4. Дейностите, свързани с интердисциплинарния комплекс се прилагат и при реализацията на **Национална програма „Без свободен час“**, модул „Без свободен час в училище“, чиито основни цели са:
  - 4.1. Да помогне на учителите — неспециалисти да обучат учениците на жизнено важни и социални умения за сметка на безцелното и несмислено прекарване на времето си в „свободните“ часове.
  - 4.2. да ангажира „свободното“ време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план.

4.3. да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план.

4.4. Разглежданата проблематика да „прибере“ учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция.

5. Основни задачи при реализация на дейностите по **Национална програма „Без свободен час“**, модул „Без свободен час в училище“:

5.1. Учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси.

5.2. Да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд.

5.3. Да се доразвият поредицата от личностни качества като:

5.3.1. Основни житейски умения;

5.3.2. Умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;

5.3.3. Умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност;

5.3.4. Умения за вземане на решения;

5.3.5. Умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност.

5.4. Да се формира достатъчна за степента на образование организациона, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

6. Очаквани резултати:

6.1. Повишаване на личното самочувствие на обучаваните и формиране на умения и нагласи за участие в проблемите на класа, училището, обществото.

6.2. Умения за активно участие в социалния и обществен живот на страната.

6.3. Знания за здравословен начин на живот.

6.4. Приобщаване към личните и обществените проблеми.

6.5. Изграждане на собствена позиция по социално-значими въпроси и умения за изразяването ѝ.

6.6. Перспективно мислене, отговорно отношение и положителни нагласи към хората и света като цяло.

6.7. Умения за водене на социален диалог по наболели проблеми на училищно ниво, в семейството, обществото.

6.8. Създаване на социални контакти.

6.9. Знания за духовните и социалните ценности, интеркултурност.

6.10. Изграждане на усет за индивидуалност.

7. При отсъствие на учител-титуляр, заместващият го **учител-неспециалист работи по теми от приетата от педагогическия съвет** и утвърдена със заповед на директора на училището Училищната програма с приложни теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

VI. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

1. Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най - вече техният интерес към определена проблематика. За да няма дублиране на теми, при усвояване на определена тема учителят отразява това в дневника на паралелката. При наличие на проявен интерес от страна на учениците по определена тема, се допуска разискване в рамките на следващ „свободен“ час, от следващ заместник. Това повторение също се отразява в учебната програма за съответния клас.

2. За качествено провеждане на част от часовете се използват преносим компютър, мултимедия, принтер, информация от глобалната мрежа Интернет и други.
3. Основна форма на работа — дискусия. Други форми — казуси, анкети, изследвания, сбирки, ситуационни игри, тематични презентации, лекции от други специалисти, есета, портфолиа.
4. Основен принцип на работа — активност и дискусия, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.
5. Учебната програма не предполага записване на учебен план и вписване на цифрови оценки. Оценката за участието на учениците е само качествена. Значимите резултати и нетрадиционните решения се публикуват на сайта на училището.
6. Контрол по изпълнението на учебната програма се осъществява от директора на училището и заместник-директори по учебната и учебно-производствената дейност.